

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput V. Castitatis impedimenta, eorumque remedia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

tem habet, quã potius quolibet mala tolerare, quã malo, seu impuritati consentire decrevit homo castus. Partim ex hoc quod legem carnis, seu rebellionem ipsius subiciat legi mentis. Partim denique ex fine ipsius, qui est sanctitas corporis & spiritus, in ordine ad placendum Deo. Unde tantò major est excellentia ipsius, quantò major & ferventior est amor, quo puritas & sanctitas corporis ac spiritus (inordinationi turpium delectationum opposita) amatur, quantò etiam majus & ferventius est desiderium per illam placendi Deo.

105 Unde divina nos Scriptura docet, virtutem illam plurimum placuisse Deo in Patriarcha Joseph, cui propterea Deus dedit Prophetiæ spiritum, & intelligentiam somniorum. In Judith, quam Deus elegit ad liberationem populi Israël de manu Holofernis & ad confusionem tam mirabilem exercitûs ipsius, ut ipsi populus acclamaverit: *Tu laetitia Israël, tu honorificentia populi nostri. Quia fecisti viriliter, & confortatum est cor tuum, eo quod castitatem amaveris, & post virum tuum, alterum nescieris. Ideo & manus Domini confortavit te, & ideo eris benedicta in æternum.* In Joanne Evangelista, qui à Christo dilectus fuit privilegio amoris præcipui, ut Ecclesia canit in ejus officio, & cæteris aliis à Domino meruit honorari. Quare? *Quoniam specialis prærogativa castitatis ampliori dilectione fecerat dignum.* Sed præ cæteris omnibus in Beatissima Virgine Maria, ut enim Christus ostenderet quantum sibi castitas placeret, nasci noluit nisi ex Virgine, virginum omnium castissima, quæ, tametsi foret conjugata, noluit tamen, ut in sua conceptione actus conjugalis, quamvis licitus, interveniret.

106 Nec Ecclesia permittit, ut alii, quàm voto castitatis obstricti, Christum in altaris sacrificio tangant; imò ne quidem ut ad Subdiaconatum promoveantur, nisi eodem voto pariter adstricti, propter accessum Subdiaconorum ad istud sacrificium. Et quot Sancti & Sanctæ novi Testamenti maluerunt mori, quàm libidine seu foedâ voluptate foedari? Quot mediis in ignibus nescierunt ardere, matrimonio castitatem heroicâ fortitudine fociantes. Quos inter Cassianus Collat. agens de Abbate Joanne, narrat, quod cum Abbas iste dæmoniacum liberare conaretur, nec posset, venit ad ipsum homo habitu secularis, ad cujus adventum dæmon ab obfesso corpore statim effugit, confessus se propter secularem istum fugere. Admiratus Abbas, quomodo tanta in homine isto virtus esset, curiosius percontari cepit (ait Cassianus) atque audivit, ipsum olim, dum Monasticæ professionis desiderio teneretur, compulsus fuisse ad ducendam uxorem, cum qua jam annum undecimum in virginitate perseveraverat. De alio Sancto Ecclesiastica narrat Histo-

ria, quod cum extraordinario castitatis & pudoris dono polleret, seque nudare renuisset ad pertransendum fluxium, quem aliter pertransire non poterat, ab Angelo miraculosè translatus fuerit, Deo manifestante, quàm sibi gratus pudor ipsius esset.

Sunt quidem exempla ista Sanctorum, 107 continentium se ab ipomet actu conjugali. Non ideo tamen existimandum, solam Deo placere castitatem virginalem, & vidualem (qualis fuit castitas Judith) imò plurimum ipsi placuit castitas conjugalis Abrahami, Saræ uxoris Tobiae junioris, aliorumque Sanctorum veteris Testamenti, in tantum, ut Abrahami castitatem Augustinus in lib. de bono conjugali, & de sancta virginitate præferat castitati plurimarum Virginum: eo quod Abraham affectu fuerit virgo, nec nisi intuitu Salvatoris ex se nascituri usus conjugio. Tantò verò excellentior, Deoque gratior est castitas conjugalis, quantò magis accedit ad virginalem, quoad affectum, & quantò magis eam imitari studet, quantum status ipsius permittit.

Denique tantò commendabilior est castitas, 108 quantò graviora sunt luxuria mala, à quibus liberat, & quantò majora bona, quæ secum affert. Neque enim minora bona ex castitate, quàm mala ex luxuria proveniunt. Mens namque casta multò melius percipit ea quæ Dei sunt, quàm animalis homo, qui ea non percipit. De eaque intelligi potest beatitudo, de qua Christus ait: *Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.* Et hinc est, quod S. Joannes Evangelista præ cæteris Evangelistis, in contemplandis sublimibus Christianæ Religionis mysteriis excellat, altiusque & sublimius aliis tribus erexit prædicationem suam, & de Domini divinitate, quomodo nullus alius, est locutus. Hoc enim cruciavit, quod in convivio, super pectus Domini recumbens, de illo in secreto bibit. Quid plura? Castitas est, quæ *vas fragile, quod portamus, in quo & crebro periclitamur (ut monet Apostolus) in sanctificatione tenet, & honore, & instar odoriferi balsami, sensus & artus continet, ne corrumpantur & putrescant.* Bernardus episc. 42.

CAPUT V.

Castitatis impedimenta, eorumque remedia.

Sanctus Thomas opusc. 35. aliàs 18. de 109 perfectione vitæ spiritual. cap. 9. monet, tria esse impedimenta castitatis, seu continentiae. *Primum ex parte proprii corporis: secundum ex parte anime: tertium ex parte exteriorum personarum, vel rerum.* Ex parte quidem proprii corporis; quia, sicut Apostolus dicit ad Galat. 5. 15. *caro concupiscit adversus spiritum; cuius carnis opera ibidem esse dicuntur; fornicatio, immunditia, impudicitia;*

& cetera hujusmodi. Hac autem concupiscentia, carnis est lex, de qua dicit Apostolus Rom. 7. 23. Video aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis mee. Quanto autem caro magis fovetur per ciborum affluentiam, & deliciarum molliem, tanto hujusmodi concupiscentia magis crescit. Unde Hieronymus dicit: Venter vero abstans, cito despumat in libidinem. Et Proverb. 21. Luxuriosa res, vinum. Et Job. 40. 16. dicitur de Behemoth, per quem diabolus significatur: Sub umbra dormit, in secreto calami, in locis humentibus. Quod exponens Gregorius 33. Moral. dicit: Loca humentia sunt opera voluptuosa, pes quippe in arida terra non labitur; fixus vero in lubrico, vix tenetur. In locis ergo humentibus iter vite presentis faciunt, qui in hac ad justitiam recti stare non possunt. Oportet igitur continentia viam assumentibus carnem propriam, abstractis deliciis, vigiliis & jejuniis, & hujusmodi exercitiis castigari: cujus rei exemplum Apostolus nobis ostendit 1. Cor. 9. dicens: Omnis qui in agone contendit, ab omnibus se abstinet. Et paulo post: Castigo corpus meum, & in servitium redigo, ne forte, cum aliis predicaverim, ipse reprobus efficiar. Et quod opere perfecit, verbo docuit. Dicit enim Rom. 13. Non in cubilibus, & impudiciis... & carnis curam ne feceritis in desideriis. Recte autem dicit, in desideriis, id est ad voluptatem: quia ad necessitatem naturae carni cura est impendenda. Unde idem dicit ad Ephes. 5. Nemo carnem suam unquam odio habuit.

Ex parte autem anime propositum continentiae impeditur, dum lascivis cogitationibus immoratur. Unde Dominus per Prophetam dicit Isaia 1. Auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis. Male enim cogitationes plerumque ad malum faciendum inducunt. Unde dicit Michaeas 2. Ve qui cogitatis inutile. Et statim subditur, & operamini malum in cubilibus vestris. Inter ceteras autem cogitationes malas, magis ad peccatum inclinant cogitationes de delectationibus carnis. Cujus ratio, etiam secundum Philosophorum doctrinam, dupliciter assignari potest. Una quidem, quia cum ipsa delectatio sit homini connaturalis, & a juventute connutrita, facile in ipsam appetitus fertur, cum eam cogitatio proponit. Unde Philosophus dicit 2. Ethic. quod delectationem judicare possumus de facili, quin accipiamus eam. Secunda ratio est quia, ut idem dicit in 3. Ethic. delectabilia in particulari sunt magis voluntaria, quam in universali. Manifestum est autem, quod per moram cogitationis ad particularia quoque descendimus. Unde per cogitationem animam maxime libido provocatur. Et propter hoc Apostolus 1. Cor. 6. dicit: Fugite fornicationem: quia, ut Glossa dicit ibidem, cum aliis vitiis potest expectari confusus; sed hanc fugite, ne approximet: quia non aliter potest vinci. Contra igitur hujusmodi continentia impedimentum, multiplex reme-

dium invenitur. Cujus primum & precipuum est, ut mens circa contemplationem divinarum, & orationem occupetur. Unde dicit Apostolus Ephes. 5. Nolite inebriari vino, in quo est luxuria; sed impleamini Spiritu sancto, loquentes vobismetipsis in Psalmis, Hymnis, & Canticis spiritualibus (quod ad contemplationem pertinere videtur) cantantes & psallentes in cordibus vestris Domino. Quod ad orationem pertinere videtur. Hinc etiam Dominus per Prophetam dicit Isa. 48. Laude mea infranabo te, ne intereas. Est enim quoddam frantum animam ab interitu retrahens laus divina.

Secundum remedium est studium Scripturarum, secundum illud Hieronymi ad Ruf. Monach. Ama Scripturarum studia, & carnis vitia non amabis. Unde Apostolus, cum dixisset 1. Timoth. 4. Exemplum esto fidelium in verbo, in conversatione, in charitate, in fide, in castitate, statim subdit: dum venio, attende lectioni.

Tertium remedium est quibuscumque cogitationibus bonis animum occupare. Unde Chrysostomus super Mattheum dicit, quod abscissa membri tua non comprimit tentationes, & tranquillitatem facit, ut bona cogitationis frenum. Unde Apostolus ad Philipp. 4. dicit: De cetero, fratres, quaecumque sunt vera, quaecumque pudica, quaecumque iusta, quaecumque sancta, quaecumque amabilia, quaecumque bonae famae, siqua virtus, siqua laus disciplinae, haec cogitate.

Quartum remedium est, ut homo, ab otio desistens, etiam in corporalibus laboribus seipsum exerceat. Dicitur enim Eccli. 33. 29. Multam malitiam docuit otiositas. Et specialiter otium est carnalium incentivum. Unde dicitur Ezech. 16. 49. Haec fuit iniquitas Sodomae sororis tuae, superbia, saturitas panis, & abundantia, & otium ipsius. Et ideo Hieronymus ad Ruf. Monach. scribens dicit: Facito aliquid operis, & semper diabolus inveniat te occupatum.

Quintum remedium adhibetur contra carnis concupiscentiam, etiam per aliquas animi perturbationes. Unde Hieronymus refert in eadem epist. quod in quodam Cenobio erat quidam adolescens, qui nulla abstinentia, nulla operis magnitudine flammam poterat carnis extinguere. Unde eum periclitantem Pater Monasterii hac arte servavit. Imperavit enim cuidam viro gravi, ut jurgis atque conviciis eum insectaretur; & post irrogatam injuriam primus veniret ad conquerendum. Vocati etiam testes, pro eo loquebantur, qui contumeliam fecerat: solus Pater Monasterii defensionem suam opponebat, ne abundantiori tristitia frater ille absorberetur. Ita annus ductus est; quo expleto, interrogatus adolescens super cogitationibus pristinis, respondit: Papa! vivere mihi non licet, & fornicari libet.

Ex parte autem exteriorum rerum, propositum continentiae impeditur per aspectum, &

frequentia colloquia mulierum, & earum consortia. Unde dicitur Eccli. 9. „ Propter speciem mulieris multi perierunt: ex hoc concupiscentia quasi ignis exardescit. „ Et postea subditur: „ Colloquium ipsius quasi ignis exardescit. „ Et ideo contra hoc est adhibendum remedium, quod ibidem dicitur v. 3. „ Ne respicias mulierem multivolam, ne forte incidas in laqueos illius. „ v. 4. „ Cum saltatrice ne assiduus esto, nec audias illam, ne forte percas in efficacia illius. „ Et Eccli. 42. 21. dicitur omni homini: „ Noli intendere in specie, & in medio mulierum noli commorari. De vestimentis enim procedit tinea, & à muliere iniquitatis viri. „ Unde Hieronymus contra Vigilantium scribens, dicit, quod Monachus, sciens imbecillitatem suam, & vas fragile quod portat, timet offendere, ne impingat, & corruat, atque frangatur. Unde & mulierum, maxime adolescentularum, vitat aspectum, ne enim capiat oculus meretricis, ne forma pulcherrima ad illicitos ducat amplexus. Ex quo patet, quod, sicut Abbas Moyses dicit in Collationibus Patrum, pro puritate servanda, solitudo sectanda est, ac juniorum inedia, vigiliis, labores corporis, nuditatem, lectionem, ceteras virtutes debere non suscipere novimus: ut scilicet per illas ab universis passionibus noxiis illasum parare cor nostrum & conservare possimus, & ad perfectionem charitatis istis gradibus innitendo ascendere.

116 Etiam conversationem familiarem personarum spiritualium diversis sexus admodum periculosam esse, monet sapienter idem S. Thomas opusc. 64. de periculo familiaritatis. Observatione digna sunt Anglicana ista verba ipsius: „ Noverint ipsi, quod licet carnalis affectio sit omnibus periculosa & damnosa, eis tamen periculosa est magis, maxime quando conversantur cum persona, quæ spiritualis videtur. Nam quamvis eorum principium purum videatur; frequens tamen familiaritas domesticum est periculum, delectabile detrimentum, & malum occultum bono colore depictum. Quæ quidem familiaritas quanto plus crescit, tanto plus infirmatur principale motivum, & utriusque puritas maculatur. Non tamen de hoc statim pendunt: quia sagittarius (infernalis) à principio non mittit sagittas venenatas, sed solum aliquantulum vulnerantes, & amorem augmentantes. Ad tantum verò in brevi deveniunt, ut jam non velut Angeli, sicut ceperant, se invicem alloquantur, & videant, sed tamquam carne vestitos se mutuo intueantur, & sentiant mentes quibusdam commendationibus, ac verbis blanditoriis vulneratas, quæ videntur ex prima devotione procedere. Exinde unus incipit alterius presentiam corporalem appetere: quia forma vel species corporis, in utriusque mente concepta, incitat eos ad volendum presentiam corporalem, quâ insit

eis presentia mentalis. Sicque spiritualis devotio paulatim convertitur in corporalem & carnalem; & sic ipsorum mentes, quæ solebant in oratione cum Deo, absque intermedio, loqui, nunc inter se & Deum alter ponit alterius corporalem effigiem, quam velant & obtenebrant, ponentes sibi ipsi faciem Dei cum facie creaturæ. Et non minus horrendum est, quod cum hi proprium errorem percipere, & emendare deberent, in ipsius potius nutrimentum erroris, totum illud judicant ex maxima charitate procedere, mentientes sibi, quod hoc faciunt, ac si pro se invicem cogatur orare gratiâ & virtute divinâ. Quales autem illusiones recipiant, præsertim mulieres, quæ citius fidem adhibent illusioni mentali, esset horribile, & quasi impossibile declarare. Sentiant namque in oratione præfata, & representatione mentali calorem quemdam ignitum à sagittario illatum, quem credunt, & dicunt esse ignem charitatis à Spiritu sancto transmissum, volente conjungere spiritum unius spiritui alterius vinculo charitatis; cum inde sit ignis libidinosi amoris, prout sequentia manifestant. Et tamen deliberant, se, tamquam spirituales unitos, posse securius ac prolixius simul loqui, atque in hoc tempus non perdere, sed lucrari. Proinde modos insolitos, & cautelas mirabiles adveniunt, quibus procurant simul colloqui, & frequenter, allegantes unus alteri causas utilitate ac necessitate depictas: cum tamen in veritate nihil aliud sit causa, nisi onus cui ratio jam succumbit. Sic itaque carnali concupiscentiâ excæcati, tempus, quod olim consueverant in oratione expendere, ac spiritualiter occupare, nunc in hujusmodi familiaritatibus & colloquiis perdunt. Et sic (quod dolendum est) allocutiones divinas pro carnalibus commutantes, nisi morâ serotinâ cogente, aut aliâ inevitabili causâ, non possunt ab invicem discedere: tunc inviti ac tristes discedunt. Hæc autem tristitia certissimum est indicium, quod carnis vinculo sunt alligati. Et in hoc miseri periculum non agnoscunt. Tandem ita se seduci permittunt, ut aliquando se invicem familiariter tangant, sub specie charitatis, referantes sibi invicem immensum cordis amorem, quod impudenter charitatem appellant. „ Huc usque S. Thomas.

CAPUT VI.

Encomia & prerogative castitatis virginalis.

EX dictis n. 99. satis intelligitur, castitatem virginalem, consideratam secundum quod præcisè importat carnis integritatem, non esse formale virginittatis, sed materiale dumtaxat. Formale enim virginittatis est propositum in illius definitione ex-